

Plats för det livslånga lärandet - program för vuxenutbildning i Stockholms stad

Förord av Emilia Bjuggren

Stockholm är en fantastisk stad i ett fantastiskt land. Men fortfarande styrs våra livschanser i allt för hög utsträckning av vår familjebakgrund. Barn och unga som kommer från hem med hög utbildningsnivå lyckas bättre i skolan och skaffar sig själva högre utbildning, och vice versa.

Samtidigt är dagens arbetsmarknad komplex, dynamisk och kunskapsintensiv, och blir allt mer tudelad. På ena sidan finns en stor efterfrågan från arbetsgivarna, samtidigt som stora grupper får allt svårare att långsiktigt etablera sig i arbete. Att stockholmarna rustas för dagens och framtidens arbetsmarknad är ett av flera skäl till varför det är avgörande att kunna utbilda sig, vidareutbilda sig och om-utbilda sig genom hela livet. Det kräver en flexibel vuxenutbildning i världsklass.

Vi har öppnat upp och gjort Komvux tillgängligt för alla som är behöriga. Vi gör det för att ge människor chansen att ta sig ut i arbete och kunna ställa om till ett föränderligt arbetsliv. Men också för att de ska kunna bilda sig hela livet, kunna leva ett självständigt liv och vara aktiva medborgare i det demokratiska samhället.

I det här programmet redogör vi närmare för hur Stockholms invånare ska kunna utbilda sig livet igenom. Det ska gå att vidareutbilda sig eller byta bana, och vår vuxenutbildning ska vara flexibel och öppen för alla. Så skapar vi de bästa av förutsättningar för stockholmarna på framtidens arbetsmarknad.

Emilia Bjuggren
Arbetsmarknadsborgarråd (S) i Stockholm

Innehåll

Plats för det livslånga lärandet - program för vuxenutbildning i Stockholms stad	1
Förord av Emilia Bjuggren.....	1
Ett Stockholm för alla - Vuxenutbildningen som en del av det livslånga lärandet	3
Samhällstrender som påverkar vuxenutbildningen	3
Utvecklingstrender inom vuxenutbildningen	4
Stadens vuxenutbildning erbjuder många möjligheter:	7
Strategier för livslångt lärande i Stockholm.....	8
Åtta steg för ett livslångt lärande	10

Ett Stockholm för alla - Vuxenutbildningen som en del av det livslånga lärandet

I stadens vision är Stockholm en stad som får alla att växa. En viktig del i denna ambition är att det ska vara enkelt att utbilda sig genom hela livet, att möjliggöra ett *livslångt lärande*. Begreppet kan ses som en samlingsterm för ett sätt att se på utbildning. Varje individs kapacitet att lära under hela livet och i alla de miljöer hon vistas i tas tillvara och stimuleras.¹ Den kommunala vuxenutbildningen är en viktig del i det livslånga lärandet.

Den kommunala vuxenutbildningen har tre funktioner: en kompensatorisk, en demokratisk/medborgerlig samt en arbetsmarknadsrelaterad funktion. Den kompensatoriska funktionen handlar om att ge vuxna som tidigare inte fått möjligheten till studier, eller det stöd som behövs för att få godkända betyg, en ny möjlighet till deltagande. Genom sin demokratiska och medborgerliga funktion ska vuxenutbildningen stärka elevernas ställning i samhällslivet och bidra till deras personliga utveckling. Arbetsmarknadsfunktionen handlar om att förbereda eleverna för framtida arbete.

(I ruta) citat Lp: Vuxenutbildningen ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. (Kapitel 1 Vuxenutbildningens uppdrag och värdegrund)

Samhällstrender som påverkar vuxenutbildningen

Stockholmsregionens arbetsmarknad är växande och med stor näringslivsbredd. Under de senaste 20 åren har näringslivet i Stockholmsregionen fått ett ökat kunskapsinnehåll och blivit mer inriktat mot kvalificerad tjänsteproduktion. Endast vart tjugonde jobb år 2013 återfanns inom yrken utan krav på särskild utbildning. Utvecklingen väntas fortsätta vilket innebär att de kortutbildade som finns i Stockholmsregionen kommer att hamna i en svår situation när det gäller möjligheterna till egen försörjning. Stockholms stads hållbarhetskommision har i en rapport konstaterat att kortutbildade år 2015 har tre gånger så höga arbetslöshetstal som personer med avslutad gymnasieutbildning.

Arbetslivet i Stockholmsregionen präglas också av en snabb förändringstakt: branscher, arbeten och yrkesroller omformas kontinuerligt. Förändringstakten inom arbetslivet leder till att många kvinnor och män i staden kommer att behöva byta karriär och arbetsområde, kanske flera gånger under sitt arbetsliv. Vuxenutbildningen och inte minst yrkeshögskolan kan här spela en viktig roll i att underlätta övergången mellan olika karriärvägar.

Det finns en tydlig matchningsproblematik på arbetsmarknaden i Stockholmsregionen där branscher och företag har svårt att rekrytera personer med specialistkunskaper, samtidigt som många står utanför arbetsmarknaden. Efterfrågan på arbetskraft med gymnasial yrkesexamen på gymnasienivå respektive eftergymnasial utbildning ökar, medan framförallt efterfrågan på personer med enbart grundskoleutbildning har minskat. Denna trend förväntas förstärkas i framtiden.

Under senare år har antalet uppehållstillstånd till flyktingar och deras anhöriga i Sverige ökat och många väljer att bosätta sig i storstadsregionerna. Det finns också personer som är födda i andra länder och bor i Stockholm sedan en längre tid men som inte har lyckats etablera sig på arbetsmarknaden. För dem kan studier inom vuxenutbildning vara avgörande för träda in och /eller stanna kvar på arbetsmarknaden.

Efterfrågan på utbildad arbetskraft, i kombination med arbetsmarknadens förändringstakt, gör vuxenutbildningen till en viktig faktor för invånarnas livschanser och för stadens tillväxt. Det gäller i synnerhet för personer med svag ställning på arbetsmarknaden och i övrigt samhällsliv. Såväl ur ett individperspektiv som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv finns det också stora vinster att göra i att stötta personer till en starkare position på arbetsmarknaden.

Utvecklingstrender inom vuxenutbildningen

Behov av fler utbildningschanser för kortutbildade

Det finns en stark koppling mellan utbildningsnivå, sysselsättningsgrad och inkomst. Personer med lägre utbildningsnivå har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden och kan därmed uppleva större svårigheter att påverka den egna livssituationen. Att inte ha ett arbete är nära knutet till stress och ohälsa. Att vara kortutbildad påverkar också den efterkommande generationens livschanser. Forskning visar att det finns ett stabilt samband mellan barns skolprestationer och föräldrarnas utbildningsnivå.²

Vuxenutbildningens roll för kompetensförsörjningen i samhället har kommit i fokus under senare tid. Regeringen har under parollen *Kunskapslyftet* satsat på fler utbildningsplatser inom yrkeshögskola, folkhögskola, yrkesvux och komvux i syfte att stimulera ett livslångt lärande och uppnå ett mål om Europas lägsta arbetslöshet till år 2020. Ett rekryterande *Studiestartsstöd* som syftar till att få

fler personer med kort tidigare utbildning att välja studier har också föreslagits.

Stockholmarna är generellt sett välutbildade. Bland yngre kvinnor har år 2016 två av tre en eftergymnasial utbildning³ och drygt hälften av alla stockholmare har påbörjat högre studier tre år efter studentexamen⁴. Andelen stockholmare med eftergymnasial utbildning ökar stadigt över tid. Men inom staden finns stora skillnader i utbildningsnivå. I några stadsdelar har en stor majoritet av befolkningen eftergymnasial utbildning medan andelen i andra stadsdelar är en dryg tredjedel. Andelen med förgymnasial utbildningsbakgrund varierar i stadsdelarna mellan var tjugonde och knappt var fjärde person.

Vuxenutbildningen innebär en andra chans för elever som av olika anledningar inte har fullgjort sina gymnasiestudier. Aktuell statistik visar att många gymnasieelever i Stockholm inte fullföljer sina studier inom ungdomsskolan och nationella uppföljningar tyder på att andelen som slutför sina studier vid ett senare tillfälle fortsätter vara låg. Att arbeta för att möjliggöra för unga vuxna att fullfölja sina gymnasiestudier är också framgent ett viktigt grunduppdrag för vuxenutbildningen.

Vuxenutbildning som vägen in i ett nytt samhälle för alltfler

Vuxenutbildningen har på nationell nivå upplevt förändringar när det gäller målgruppen som deltar i studierna. Sedan slutet av 1990-talet har andelen deltagare som är födda utomlands ökat från drygt 20 procent till drygt 40 procent per 2014 inom komvux.⁵ För Stockholms stad visar senast tillgänglig statistik att hälften av eleverna är födda utomlands.

Det är vanligare att utrikes födda har kort tidigare utbildningsbakgrund, för såväl kvinnor som män i yrkesverksam ålder har lite drygt var sjunde person en förgymnasial utbildningsbakgrund i Stockholm år 2016. Motsvarande siffror för personer födda i Sverige är var tjugonde kvinna och var tolfte man.⁶

Vuxenutbildningen har en viktig roll inom etablerings- och integrationsarbetet. För vissa nyanlända är vuxenutbildningen en första chans till utbildning och är då en avgörande faktor för möjligheterna till etablering i samhället. För andra är det intensiva språkstudier och stöd för att kunna återuppta en tidigare karriär inom ett särskilt yrke eller en yrkesväxling som behövs.

³ Kvinnor 25-44 år. Statistik hämtad från www.scb.se 2017-05-16.

⁴ Siffror hämtade från statistik.stockholm.se 2017-05-02.

⁵ Fejes, Andreas. *Kortutbildade och vuxenutbildningen*, s.10.

⁶ Personer 25-64 år. Statistik från SCB:s *områdesdatabas* hämtad 2017-05-02.

Ett stärkt arbetsmarknadsfokus – kompetensförsörjning och matchning

De beskrivna förändringarna på arbetsmarknaden i kombination med de nya målgrupper som vuxenutbildningen i högre utsträckning har innebär att frågeställningar kring kompetensförsörjning och matchning får en allt större aktualitet inom vuxenutbildningen. Insatserna kan både bidra till att arbetsmarknaden i stort fungerar bättre och till att kommunens egna verksamheter kan klara personalförsörjningen i framtiden.

Arbetsmarknadsnämnden har antagit en strategi för näringslivsutveckling som pekar ut betydelsen av samverkan med näringslivet i två perspektiv: dels för att i ett individperspektiv öppna fler vägar till arbete, dels för att bidra till näringslivets kompetensförsörjning. Strategin är också betydelsefull för samverkan med arbetsgivare inom staden och andra offentliga arbetsgivare. Genom att koppla samman behoven hos privata och offentliga arbetsgivare med det utbildningserbjudande som arbetsmarknadsnämnden har ska möjligheterna för de studerande vara goda att kunna ta del av utbildningsinsatser som leder till varaktig anställning. Nämnden ska särskilt vara pådrivande för att personer med svag ställning på arbetsmarknaden ska erbjudas anställning.

Inom Stockholms stads egna verksamheter finns utmaningar knutna till kompetensförsörjningen. Gymnasieskolan och vuxenutbildningen är två viktiga aktörer som kan bidra till en effektivare kompetensförsörjning, exempelvis genom vuxenutbildningens möjligheter att utbilda inom områden där det finns hög efterfrågan på arbetskraft och möjliggöra att fler blir behöriga inom sina yrken.

Behov av anpassning av utbildningar utifrån nya målgrupper – och ökat behov av stöd för de studerande

Trenden med en större andel utrikes födda inom vuxenutbildningen innebär att målgruppen för studierna är mer heterogen i flera avseenden – eleverna inom vuxenutbildningen skiljer sig åt mer när det gäller ålder, utbildningsbakgrund, förkunskaper, målsättningar och språkbakgrund än tidigare. Den nya målgruppen ger behov av olika typer av insatser: kompetensutveckling för personalen, olika former av stödinsatser under studiernas gång och framtagande av nya utbildningar som bättre är anpassade till målgruppens förutsättningar och behov.

Stadens vuxenutbildning erbjuder många möjligheter:

- *Vuxenutbildning i svenska för invandrare, sfi*

Sfi är en kvalificerad språkutbildning för vuxna med ett annat modersmål än svenska. De studerande lär sig tala, läsa och skriva på svenska och får träna på att använda språket i vardags- och arbetslivet. För att stärka nyanländas möjlighet till ett snabbt inträde i arbetslivet finns det inom sfi flera verksamheter med tydligt fokus på de studerandes kommande arbets- och yrkesliv.

I ruta/citat: Under 2016 läste ungefär 19 800 personer inom stadens sfi. De studerande i Stockholm är jämförelsevis unga och välutbildade.

- *Vuxenutbildning på grundläggande nivå*

Den grundläggande nivå vänder sig till vuxna som saknar sådana kunskaper som uppnås i grundskolan.

I ruta/ citat: Under 2016 studerade 5 760 personer på grundläggande nivå i staden. Den största kursen är Svenska som andraspråk.

- *Vuxenutbildning på gymnasial nivå*

Den gymnasiala nivån vänder sig till vuxna som vill komplettera sin gymnasieutbildning, få sina kunskaper och sin kompetens validerad eller kanske byta yrkesbana. Studerande har möjlighet att läsa enstaka teoretiska kurser eller en hel sammanhållen yrkesutbildning för att snabbt komma ut i jobb.

I ruta/citat: Under 2016 läste 9 950 personer inom gymnasial yrkesutbildningen i staden. Den populäraste inriktningen är vård och omsorg, både bland kvinnor och bland män.

- *Särskild utbildning för vuxna, Särvux*

Målen för utbildningen inom särvux är att vuxna med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada ska stödjas och stimuleras i sitt lärande. Kurserna ger kunskaper som motsvarar grundsärskolans och gymnasiesärskolans nationella program.

- *Yrkehögskoleutbildning, yh*

Yh-utbildningarna är på eftergymnasial nivå och tas fram i samarbete med näringslivet, exempelvis som apotekstekniker eller redovisningskonsult. I utbildningen ingår en stor del arbetsplatsförlagt lärande där den studerande får praktisk erfarenhet och knyter viktiga kontakter inför sin kommande yrkeskarriär. En mycket hög andel av de studerande får jobb efter avslutad utbildning.

Strategier för livslångt lärande i Stockholm

Vuxenutbildningen i Stockholm ska vara en del i det livslånga lärandet. För att uppnå denna målsättning har sex viktiga strategier identifierats som ska prägla verksamheten.

1. Utgå från den studerandes behov och förutsättningar

Vuxenutbildningen finns till för sina studerande som är individer med mycket olika förutsättningar och behov. Många studerande klarar av att snabbt och enkelt ta sig igenom studierna medan andra upplever hinder på vägen. Centralt är att utbildningen har ett starkt fokus på de studerandes resurser och har förmågan att anpassa sig efter dem. De studerande ska känna att utbildningen erbjuder anpassning och stöd för att de ska klara av sin utbildning och nå sina mål.

Jämställdhetsanalyser är ett viktigt redskap för att säkerställa att eleverna får en utbildning som baserar sig på deras behov utan att ovidkommande fördomar om kön påverkar verksamhetens inriktning.

Textruta: citat Lp -12: Det är vuxenutbildningens ansvar att varje elev i kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare samt motsvarande utbildningar får stöd och undervisning utifrån sina individuella utbildningsmål, behov och förutsättningar (Kapitel 2.1 Kunskaper).

2. Öppna fler dörrar till studier inom vuxenutbildningen

Personer med kort utbildningsbakgrund och/eller med svag ställning på arbetsmarknaden är prioriterade målgrupper inom stadens vuxenutbildning.

För att fler stockholmare ska börja studera krävs att samverkan och övergångar mellan myndigheter fungerar. Övergången mellan gymnasieskola och vuxenutbildning måste vara tydlig och välfungerande för att ungdomar som riskerar att hamna i utanförskap ska fortsätta med studier inom vuxenutbildningen när det är bästa alternativet. Övergångarna mellan Jobbtorg och vuxenutbildning, mellan Arbetsförmedlingen och vuxenutbildningen samt mellan stadsdelar och vuxenutbildning behöver också vara tydliga och välfungerande. Detta för att personer som står utanför arbetsmarknaden och är i behov av studier också ska kunna ta steget in i studier.

3. God tillgång till utbildningsplatser och stor variation i utbud

För att stödja kvinnors och mäns förutsättningar till livslångt lärande i Stockholm behöver det finnas god tillgång till utbildningsplatser inom komvux. Stockholms stad har sedan en tid möjliggjort för alla som vill studera och är behöriga att få chansen att utveckla sin kompetens via studier. Sedan januari 2017 är rätten

till behörighetsgivande utbildning inom komvux lagstadgad i samtliga kommuner.

Stadens vuxenutbildning ska också präglas av ett mycket brett utbildningsutbud. Skolorna finns utspridda över hela staden och erbjuder utbildningar på olika nivåer och med olika inriktning. Det ska också finnas goda möjligheter att kombinera studier med jobb.

4. God tillgång till information och studie- och yrkesvägledning

Det livslånga lärandet förutsätter flexibla utbildningsvägar, att individer känner till vilka möjligheter som finns och vilka krav som ställs för olika utbildningar. Vissa individer har lätt för att ta till sig information, förstå sina rättigheter och möjligheter och omsätta dem i handling. För andra är det betydligt svårare. God tillgång till information och vägledning är därför nyckelfrågor i ett livslångt lärande.

Särskilt för utrikesfödda stockholmare är vägledning viktigt för att göra rätt val och göra vägen till arbete kortare. Innan svenska språket behärskas kan det vara svårt att få tillgång till den information som krävs för att kunna göra ett välgrundat val. För att kunna antas till en utbildning inom komvux eller eftergymnasial utbildning krävs oftast att en utländsk utbildning har blivit validerad/bedömd. Genom att utgå från vad den vuxne har med sig undviker man att göra studietiden onödigt lång.

5. Öppenhet och anpassningsförmåga

En modern vuxenutbildning lever med sin tid, har förmågan att identifiera förändringar på arbetsmarknaden, i samhället och studerandes behov och att anpassa sig till dem. Vuxenutbildningen ska göra skillnad för individens möjligheter att växa och utvecklas och spela en roll i utvecklingen av samhället. Utbildningen ska med eleven i centrum samverka med arbetsgivare och branscher.

En modern vuxenutbildning samverkar också med civilsamhället och den ideella sektorn för att komplettera studier med andra insatser som kan underlätta de studerandes studier på olika sätt. Ett samarbete har inletts inom ett antal områden där ideella krafter kompletterar undervisningen genom att utgöra Medpratare, erbjuda Svenska med baby eller komplettera med olika former av mentorskap eller fadderverksamhet. Detta är exempel på samarbeten som bidrar med värden som det offentliga inte kan skapa i form av kontakter, sociala nätverk och en mer informell förståelse för det svenska samhället. Samverkan med civilsamhället och den idéburna sektorn ska utvecklas ytterligare framöver.

6. I vuxenutbildningen arbetar kompetenta och engagerade lärare och annan personal

Den allra mest avgörande faktorn för att klara av att förse stockholmarna med bra utbildning är god tillgång på legitimerade och kompetenta lärare. Kraven på flexibilitet och individanpassning har ökat. Att möta dessa förväntningar i kombination med en målgrupp med stora behov, ställer stora krav på organisation och pedagogiskt ledarskap, men kanske framförallt på den enskilde läraren.

Åtta steg för ett livslångt lärande

Staden har öppnat upp Komvux för alla som är behöriga och satt igång omfattande utvecklingsarbeten för att fler ska få chansen till en hållbar anställning och till personlig utveckling. Men vi är inte färdiga, det finns mer kvar att göra.

• Få fler kortutbildade att välja studier

För en del vuxna med kort utbildningsbakgrund är inte utbildning det givna alternativet för att nå sina mål. Ibland kan detta bero på en självbild av att inte vara en person som klarar att tillgodogöra sig studier, ibland kan det handla om att det är mer prioriterat att söka försörjning via olika typer av anställningar för att kortsiktigt klara sitt uppehälle.

För att stimulera personer att välja studier som kan leda till en stärkt position på arbetsmarknaden pågår ett flertal insatser: uppsökande verksamhet för att uppmuntra till studier eller arbetsökande, en förstärkt studie- och yrkesvägledning inom flera delar som kan motivera till studier, kombinationer av arbete och studier som kan fungera motivationshöjande då syftet med studierna tydliggörs. Särskilda satsningar görs på stöd för unga vuxna med tidigare studiemisslyckanden inför och under studierna. Också frågeställningar kring finansiering av studier är som sagt av betydelse för beslut kring studier bland personer med begränsad tidigare studiebakgrund. En prioriterad fråga framöver blir att utveckla ett uppsökande och vägledande arbete utifrån regeringens aviserade beslut om ett rekryterande studiestartsstöd.

• Möjliggör för fler kortutbildade att klara studierna

Det är relativt vanligt att kortutbildade avbryter sina studier utan att nå ett betyg. Många elever återvänder till studierna vid flera tillfällen och det är inte alla studieavbrott som är omotiverade men att minska de avhopp som beror på att eleverna inte klarar sina studier är ett prioriterat område. Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har identifierat tre områden av betydelse för kortutbildades förutsättningar att slutföra studier: lärarnas

kompetens, förstärkta möjligheter till stöd på modersmål samt en utvecklad användning av digitala verktyg inom vuxenutbildningen.

Ett särskilt *program för kortutbildade* genomförs nu där studier och arbetsmarknadsinsatser ska kombineras. Läs- och skrivförståelse, matematik samt datoranvändning ingår i programmet och eleverna ska löpande ha tillgång till studie- och yrkesvägledning, modersmålsstöd och annat stöd som kan bidra till fortsatta studier. Ett nära samarbete med arbetsgivare ska också ingå i programmet för att matcha eleverna mot praktik eller anställning. Syftet är att fler kortutbildade ska fullfölja sina studier och på sikt uppnå egen försörjning.

• **Ledande undervisning för kortutbildade på studieväg 1**

En av inriktningarna inom arbetsmarknadsnämnden är att utveckla undervisningen på studieväg 1 inom sfi som riktar sig till de med allra kortast tidigare utbildningsbakgrund. En förstudie som syftar till att utveckla undervisningen för personer som har mindre än sex års tidigare studiebakgrund från hemlandet har genomförts och nu ska en serie insatser för att förbättra undervisningen sjasättas.

Vägledande för insatserna är ett förhållningssätt som utgår ifrån elevernas egna, konkreta erfarenheter i undervisningen med en uppföljning som kan stötta eleverna att själva äga sin studieplanering och utveckling. Det är viktigt att motivera eleverna till att fortsätta sina studier eftersom risken för avhopp är stor i gruppen, i synnerhet för de yngre vuxna inom sfi. Att löpande ta upp vuxenutbildningens medborgerliga och demokratiska uppdrag i undervisningen för att rusta eleverna med kunskap om såväl arbetsliv som samhällsliv i övrigt är extra viktigt för en målgrupp som ibland har begränsade kunskaper om hur det nya samhället fungerar. Lärarnas kunskaper om både alfabetisering och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt ska också utvecklas. Ideella samarbetspartners bedöms vara viktiga aktörer för att stödja de studerande till en stärkt ställning i arbets- och samhällslivet och staden ska söka samarbeten med civilsamhället inom området.

• **Unga nyanlända studerar**

En identifierad utmaning kring unga nyanlända rör gymnasiestudier för personer som anländer till Sverige under senare delen av tonåren.⁷ Uppföljningar visar att denna grupp i låg utsträckning

⁷ SKL har i skrivelsen *Ny utbildningsorganisation för nyanlända unga vuxna* konstaterat att bland de 24 000 ungdomar i åldrarna 20-29 år som var inskrivna i etableringsprogram hade 46 procent endast förgymnasial utbildning.

hinner fullgöra sin gymnasieutbildning vilket för många leder till problem med en varaktig etablering på arbetsmarknaden. Inom Stockholms stad pågår ett utvecklingsarbete under utbildningsnämndens ledning som syftar till att utveckla möjligheterna till en problemfri övergång till studier på Komvux eller folkhögskola för målgruppen.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har i mars 2017 i en skrivelse föreslagit att en särskild skolform ska utvecklas för nyanlända i åldrarna 18-29 år utan fullgjord gymnasieutbildning. Utbildningen föreslås kunna pågå i upp till sex år och ska berättiga till etableringsersättning. Inriktningen föreslås vara en yrkesutbildning inom ett yrke där brist råder på en närliggande regional arbetsmarknad och genomförs av kommuner men finansieras av staten. Skulle detta bli verklighet öppnas nya stora möjligheter för målgruppen som staden kan integrera i sitt arbete.

- **Kompetensutveckling för lärare – andraspråksinläring och digitalisering**

Kunniga och engagerade lärare har, som ovan konstaterats, identifierats som den enskilt viktigaste faktorn för framgångsrika studier. Två områden har identifierats som viktiga för att ta sig an de nya utmaningarna: utbildning kring andraspråksinläring respektive digitalisering av undervisningen inom vuxenutbildningen. Insatserna syftar till att utveckla en undervisning som i högre grad kan ta hänsyn till elevernas förutsättningar och behov.

- **Kombinerade studier för kortare utbildningstid**

Inom vuxenutbildningen pågår ett flertal insatser som syftar till att anpassa studierna till en ny situation där elever behöver kombinera språk- och yrkesstudier för att vara attraktiva på den svenska arbetsmarknaden. Genom att anlägga mer av ett helhetsperspektiv på studierna där det slutliga målet är i fokus genom hela planeringen kan ett antal positiva effekter uppnås: tiden till färdiga studier förkortas och motivationen för att fullgöra studierna ökar till följd av att syftet med studierna förtydligas. Dessutom kan inriktningen på studierna anpassas till områden där det finns en hög efterfrågan på arbetskraft vilket ökar sannolikheten för anställning efter fullgjorda studier. Exempelvis på projekt med olika utformning är *Yfi*, yrkesutbildning med integrerad språkutbildning, eller Järvapiloterna, som syftar till parallell utveckling av en språk- och yrkeskompetens.

- **Vuxenutbildningen som en motor för kompetensförsörjning**

En viktig aspekt av vuxenutbildningens möjligheter rör kompetensförsörjning för arbetsmarknaden. Det gäller både möjligheterna att genomföra yrkesutbildningar som svarar mot arbetsmarknadens behov och att underlätta högre studier som ett led i att byta yrkesbana.

Vuxenutbildningen är idag för flera yrken som kräver gymnasial utbildningsbakgrund en viktig aktör för en välfungerande arbetsmarknad i Stockholms län, såväl inom yrkeshögskolan som inom andra yrkesinriktade utbildningar. Inom vård- och omsorgsbranschen är vuxenutbildningen exempelvis en långt viktigare aktör än gymnasieskolan för att utbilda personal.

Ett identifierat utvecklingsområde handlar om att stärka kopplingen till näringslivets kompetensbehov och att säkerställa att elever vid yrkesutbildningarna har de kompetenser som branscherna efterfrågar efter fullgjord utbildning. En aktiv matchning behöver ske under hela utbildningstiden för att säkerställa att utbildningen upplevs relevant på arbetsmarknaden.

En viktig komponent i arbetet för att förtydliga arbetsmarknadskopplingen inom vuxenutbildningen är att bygga upp den arbetsmodell med långsiktiga partnerskap som är framtagen. Modellen innebär att Stockholms stad sluter överenskommelser med branschorganisationer inom områden där det finns ett långsiktigt kompetensbehov. Branscherna medverkar sedan vid planering och genomförande av utbildningar och kan också rekrytera bland eleverna. Genom partnerskapet får arbetsmarknadsnämnden en aktuell och djup kunskap om branschernas behov vilken gör att utbildningarna kan få en stärkt aktualitet för arbetsmarknadens behov. Yrkeshögskolan har en väl utvecklad näringslivssamverkan och en utvecklingsinsats är att sprida framgångsrika metoder till övrig yrkesutbildning.

Stockholms stad är en av Sveriges största arbetsgivare. Staden bedriver verksamhet inom flera områden där det kommer finnas en hög efterfrågan på arbetskraft både på kort och på lång sikt. Ett viktigt utvecklingsområde för vuxenutbildningen är därför att stärka sin förmåga att bidra till att staden klarar sina egna kompetensbehov. Stora framtida behov väntas finnas såväl inom vård- som inom utbildningssektorn i Stockholms län och det blir en strategiskt viktig fråga för staden att kunna dra nytta av det kompetenstillskott som vuxenutbildningen bidrar med.

Det finns också möjligheter för staden att bidra till att skapa nya arbetstillfällen av specifika arbetsmoment som riktar sig till särskilda grupper. Inom Lärvox bedrivs anpassade utbildningar för personer som har svårt att tillgodogöra sig ordinarie komvux, exempelvis utbildas serviceassistenter för tjänster med anpassade arbetsuppgifter inom staden.

- **Organisatorisk anpassning utifrån nya behov**

Sedan juli 2016 är sfi inte längre en egen skolform utan ingår i den kommunala vuxenutbildningen. Reformen har kommit till stånd för att skapa bättre förutsättningar för sfi-elever att ta del av det samlade utbudet av utbildningar inom vuxenutbildningen och skapa en helhetssyn utifrån de studerandes behov, förutsättningar och önskemål. Ett led i att anpassa stadens verksamheter har varit att skapa en samlad vuxenutbildningsorganisation för all undervisning i syfte att underlätta en sådan helhetssyn. Den nya organisationen väntas också underlätta möjligheterna till en tydlig struktur för det systematiska kvalitetsarbetet i staden.

Ett led i en anpassning efter nya förutsättningar är att utveckla stadens egna skolor efter nya krav och förutsättningar. Stadens skolor ska erbjuda flexibla utbildningsmöjligheter utifrån elevens behov. Arbetsmarknadsnämnden har sedan en tid arbetat med frågan om ett *Vuxencampus* vilket innebär samlokalisering och innehållslig integrering av komvux, sårvox respektive yrkeshögskoleutbildningar med vissa arbetsmarknadsinsatser. En utgångspunkt för arbetet är att skapa en integrerad och sammanhållen vuxenutbildning där individens mål och yrkesval genomsyrar hela utbildningen och där målet är tydligt redan vid planeringen av utbildningen. Inte minst elever med kort tidigare utbildningsbakgrund kan gynnas av en mer sammanhållen utbildning.

Då en stor del av stadens vuxenutbildning bedrivs av upphandlade aktörer kräver förändrade förutsättningar och behov bland de studerande också en översyn av krav och inriktning i stadens upphandling av utbildning. En sådan översyn påbörjas våren 2017.